

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
927-13

meddelad i Stockholm den 24 juni 2014

KLAGANDE

AA

Ombud: BB

MOTPART

Helsingborgs kommun
251 89 Helsingborg

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 24 januari 2013 i mål nr 7959-12, se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

AA tillhör personkretsen i 1 § 2 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och har sedan 2007 haft daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS på Zenit i Helsingborg. Vård- och omsorgsnämnden i Helsingborgs kommun beslutade att den dagliga verksamheten skulle avslutas den 13 juli 2012 eftersom

Dok.Id 148688

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

AA inte längre var i yrkesverksam ålder. AA flyttade under våren 2012 till ett vårdboende enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

AA överklagade beslutet hos Förvaltningsrätten i Malmö, som biföll överklagandet och förklarade honom fortsatt berättigad till daglig verksamhet.

I det nu överklagade avgörandet upphävde kammarrätten förvaltningsrättens dom och fastställde vård- och omsorgsnämndens beslut. Kammarrätten angav bl.a. att övervägande skäl talar för att lagstiftarens avsikt har varit att insatsen daglig verksamhet ska ge personer som inte uppnått pensionsåldern och som av olika skäl inte kan arbeta möjlighet till andra former av daglig sysselsättning. När det gäller personer som uppnått pensionsåldern torde det endast i undantagsfall och om särskilda omständigheter föreligger vara möjligt att bevilja insatsen daglig verksamhet.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens dom och förklara honom fortsatt berättigad till insatsen daglig verksamhet. Han anför bl.a. följande. Rätten till insatsen daglig verksamhet bör baseras på behov och inte på åldern. Han drabbades i 60-årsåldern av hjärnskador som hindrar honom från att klara vardagen på egen hand. Det är den dagliga verksamheten på Zenit med utbildad personal, anpassade aktiviteter och gemenskap med andra i liknande situation som gjort att han behållit livsgnistan, inte minst sedan han flyttat till vårdboendet. Den dagliga verksamheten går inte att jämföra med en vanlig arbetsplats, utan är anpassad för personer med hjärnskador och deras behov.

På boendet får han hjälp med omvårdnad och tillsyn, men personalen har varken tid eller möjlighet att tillgodose hans behov av aktiviteter och stimulans. De aktiviteter som anordnas på boendet är inte anpassade för personer med den typ av skador som han har och han kan därför delta i dessa endast i begränsad

Mål nr
927-13

utsträckning. Varken boendets aktiviteter eller ledsagning enligt LSS kan ersätta den dagliga verksamheten. Han har sedan han tvingades sluta på Zenit blivit mer passiv och orörlig och kommunen har inte kunnat erbjuda något för honom anpassat alternativ för att tillförsäkra honom goda levnadsvillkor.

Helsingborgs kommun bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. AA hade vid tiden för vård- och omsorgsnämndens beslut fyllt 67 år, vilket nämnden anser vara den övre gränsen för att ha rätt till insatsen daglig verksamhet. Nämnden har tagit särskild hänsyn till AAs situation genom att avvakta omprövning av beslutet fram till dess han flyttat till vårdboendet. Insatsen vårdboende ska tillgodose alla behov i tillvaron, såväl omvårdnad och tillsyn som stimulans och sysselsättning. AA har möjlighet att delta i de aktiviteter som anordnas på boendet och har dessutom beviljats ledsagarservice enligt LSS med 20 timmar per månad för att tillförsäkras goda levnadsvillkor.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Den rättsliga regleringen m.m.

Stöd och service enligt LSS ges bl.a. till personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom (1 § 2). Av 7 § första stycket följer att dessa personer har rätt till olika insatser enligt 9 § om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Enligt 9 § 10 är en av dessa insatser daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Av förarbetena till LSS framgår att det övergripande syftet med de olika insatserna enligt lagen är att åstadkomma så jämlika villkor som möjligt mellan människor med omfattande funktionshinder och andra. När det särskilt gäller insatsen daglig verksamhet framhålls att det är av mycket väsentlig betydelse för alla människors livskvalitet och delaktighet att ha ett arbete. Syftet med insatsen

är att bidra till den personliga utvecklingen och främja delaktigheten i samhället. Ett övergripande mål bör vara att på kortare eller längre sikt utveckla den enskildes möjlighet till arbete. Rätten till daglig verksamhet bör primärt avse personer i yrkesverksam ålder som saknar arbete eller annan daglig sysselsättning. Det hindrar emellertid inte att även personer som uppnått pensionsålder bör ges möjlighet att fortsätta i daglig verksamhet för att därigenom undvika passivisering och isolering. När det gäller omfattningen av den dagliga verksamheten bör samma riktlinjer användas som i arbetslivet. Det är angeläget att möjligheten till arbete på den reguljära arbetsmarknaden prövas regelbundet (prop. 1992/93:159 s. 50, 88 ff. och 181).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Frågan i målet är om Vård- och omsorgsnämnden i Helsingborgs kommuns beslut att av åldersskäl avsluta AAs dagliga verksamhet var riktigt. Som nämnts ska insatsen daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS avse personer i yrkesverksam ålder, och avgörande är hur detta begrepp ska tolkas.

Ett övergripande mål med insatsen daglig verksamhet är att på kortare eller längre sikt utveckla den enskildes möjligheter till arbete. Insatsen syftar vidare till att så långt möjligt ge personer med funktionshinder möjlighet till personlig utveckling och delaktighet som motsvarar vad förvärvsarbetande har. Att insatsen enligt lagens ordalydelse begränsats till att omfatta funktionshindrade i yrkesverksam ålder får därför förstås så att den gäller personer som inte uppnått normal pensionsålder. Dagens pensionssystem erbjuder en flexibel pensionsålder med en rätt att kvarstå i anställning till 67 år. Rätten till insatsen daglig verksamhet enligt LSS kan därför, under nuvarande förhållanden, inte anses kvarstå längre än till 67 års ålder.

Mål nr
927-13

I förevarande mål har Vård- och omsorgsnämnden i Helsingborgs kommun avslutat insatsen daglig verksamhet sedan AA fyllt 67 år. Hans överklagande ska således avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Gustaf Sandström, Lennart Hamberg, Erik Nymansson och Elisabeth Rynning.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Ellinor Malmberg.